

Fora del domini català el mot només es troba en parlars moderns del Llenguadoc. Allí té pertot la forma *abauti*, *s'abauti*; i no hi manca algun testimoni relatiu al letarg o somnolència, en el sentit català predominant: «s'endormir, sommeiller», és com explica el *TdF*, «anàvi *m'abauti*, quand *m'avès* destournat», vers del carcinol o montalbanès J. Castlà (1873), però més aviat es troba l'acc. (com ja hem vist també balear) *abaouti* «pàmer, tomber en défaillance», *s'abaoutis d'aquí-a-qui* «il s'évanouit à toute heure» (Sauvages); «dins ieu tout *s'abautis*» en Esteve Gleyzes (*TdF*), que era de l'Erau; Castres *abaouti* intr. «s'évanouir, tomber en défaillance, sans connaissance» (Couzinié), Roergue *s'abauti* «s'évanouir --» (Vaysier).

Els intents etimològics que s'han fet amb el nostre mot han estat ben desorientats, bastant diversos però cap d'ells no té res de convincent: res s'acosta al possible i ni tan sols es pot pendre com a base de reflexions futures. Tanmateix donem-ne compte. Brüch, *Misc. Schuchardt* 1922, 27, volia relacionar amb un mot cèlt. *ball*- 'morir' (irl. ant. *at-baill*, ky. *ballu*, *aballu*), 'pesta' (còrn. *bal* «pestis»): ni això s'acosta al significat d'*abaltir*, ni explicaria la -t- (car formes com *at-bal-t-* són del pretèrit, i tenen una desinència merament dialectal en cèltic), ni donats els sentits i formes de l'arrel indoeuropea corresponent (Pok. *IEW*, 471) podem esperar res d'indoeuropeu, i afí a això, que s'aproximi més al que necessitaríem.

La pensada de Spitzer que la idea d'*abaltir* 'ensopir' hagi de sortir d'"espantar" és un prejudici que ja va contraure des de la seva nota de *Lexik. Kat.* (1921), 2-3, no se sap per què, i que ja semànticament és enterament arbitrària i impracticable; aquesta impossibilitat s'agreuja encara per la de les bases antigues de què partia: primer pensava en un *EXPAVITARE derivat de *PAVERE* ben infundadament (car una variant oc. ant. *espautar* és reducció fonètica de *espauntar* < *espaunter*, per tant no hi hagué mai tal mot en -ITARE).

Ja en la primera nota de 1921 (i després en la *ZRPb.* LIII, 303n.) pensà en l'it. *sbigottire* 'esfereir, esverar' i els seus germans dialectals, algun dels quals s'acosta un poc més, per coincidència, al mot català: a Sicília hi ha *abbauttìrisi*, però junt amb *abbaguttìrisi*, i en els parlars del Nord d'Itàlia es conserva la -g- i la -s-, i pertot el significat és 'espantar';³ i, rebutjant en la segona ja l'etimologia *EXPAVITARE, suggereix que sigui un mot infantil derivat de *BAVA* amb el sentit de 'fer caure la bava'. Ja el *REW*,³ (909, 3038) rebu:jà tot això, i havent-ho esmentat al costat de mots romànics diferents, de la família de *BALLAR*, sembla que això provocà la idea de C. C. Rice (*Language* XII, 18-20) de partir d'un *BALLITARE 'ballar', 'fer gronxar'. No perdem més temps rebutjant idees tan fantàstiques, i desviades del nostre mot.

Aquest caràcter disculpa una de les més fantàstiques, la que suggereix *AlcM*: relacionar amb l'al. mod. *spalten* (que és abusiü qualificar de «germànic» car les formes en les úniques llengües germàniques

relacionables amb el cat. i llgd., com el fràncic o el gòtic, tenen -LD- > a-al. It, amb una figura *spildan*, *speld*, gòt. *spilda*, etc., Pok. *IEW* 986) tot amb el significat d'"estellar, badar, fendre": sp- no podria dar *ab-* ni tan sols *esb-*; -AN no podria donar -ir; la forma romànica general en el Continent (des del Roergue fins a València), i l'única medieval, és *ab-* i no *esb-*, i en fi el significat no té res a veure.⁴

Passem a alguna cosa que tingui almenys un aire raonable. Jo mateix havia pensat en el verb ll. *BALBUTIRE* 'balbucejjar, barbotejar'. Així almenys pensàriem com a base en un verb d'existència real, no en una combinació; una síncope de la síl·laba medial -BŪ- no xocaria, i pel costat del significat tindriem en compte que *BALBUTIRE* deriva de *BALBUS* 'balb', 'sense sentits'. Tanmateix la idea és forçada: ni el verb llatí ni altres formes verbals de la família, no s'han emprat com a verbs transitius ni reflexius (usos reals d'*abaltir* i congèneres) i les formes de la síncope en català i occità no semblen compatibles amb una síncope tan primerenca com la que faria falta per a la conservació de la -t- romànica.

Dada la gran freqüència dels verbs en -IRE derivats d'adjectius, tenim una base no menys sòlida admetent que *abaltir* derivi de *beut*, *beuta*, 'begut', 'marejat', 'ebri', del ll. *bībītus*; d'aquest prové el port. *bébedo* 'borratxo', cast. ant. *bebdo*, *beudo*, posteriorment *beodo*; però també hi ha, no sols roms. *bet* (< *béet*), i encara gascó *beuet* «ivrogne, soûl» a l'Alta-Garona, Gers i Alts-Pirineus (*FEW* I, 352a, § 6), sinó precisament oc. ant. *béyt* en trobadors del període clàssic, en el sentit d'"ebri": «mot gardans e curós, / viu paubramens e non es orgulhós, / per qué deu miells a paradís venir / que l vils oms larr, que *beutz* se vay dormir» (*PSW* I, 143a), mot que recordo haver trobat també en els nostres Cerverí i G. de Cervera, i *Beut*, *Beuter*, són mots pertanyents al tresor dels nostres cognoms. Si al cast. *deudo*, *deuda*, correspon en català *deute*, si tenim *malalt(e)* o *malaute*, corresponen a ll. *MALE-HABITUS*, si al cast. *duda*, *dudar*, correspon en català *dubte*, *dubtar*, i al cast. ant. *muebda* correspon aran. *mauta*, i el cast. *liebdo*, *lieldo*, és en català *lleute* 'llevat', bé podem esperar que hi hagués també -yt- en el nostre mot. I que d'un adjectiu així es formés un verb derivat en el sentit de 'marejar, embriagar', 'ensopir', 'atordir, mig-adormir'. De fet tal derivació va produir-se: hi hagué cast. ant. *enbebdarse* (*Beitr. Förster*, 128), *se boiter* o *se bëter* en molts parlars francesos del Centre i de l'Oest (Bas-Maine, Alta Bretanya, *FEW* I, 352) i en occità antic mateix es formà *bevedairia* 'bcogteig' («Säuferei») i fins el verb *beudar* o *se beudar*, en un dels monuments p.p. Bartsch: «guarat de *beudar*, / si potz, per re, / car ton pretz perdrias al dessés» (*PSW* I, 142). I que tals formes es presentin amb -f- conservada no és mera suposició, car tenim, a part dels citats *se boiter*, haut-breton *bouette* «ivre-mort», etc., Nantes *papier boitte* «papier buvard» (*FEW* I, 352), fr. occid. *boite* «boisson» (*FEW* I, 350b), etc.

Ara bé, que d'un *beut*, *beuta*, es formés aviat **abeu-*